

Náučný chodník Turecká

Kraj:	Košický kraj
Okres:	Rožňava
Geomorfologická jednotka:	Revúcka vrchovina

Geologická jednotka:	gemerské pásmo
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus Rudná
Východisko:	Rudná, Obecný úrad
Trasa:	Rudná - dolina Rudnianskeho potoka - Turecká (954 m n. m.) - Rudná
Dĺžka, prevýšenie:	8,4 km, prevýšenie 585 m
Čas prechodu:	4 - 5 h
Počet zastávok:	20 + úvodný informačný panel
Náročnosť:	stredne náročná trasa

Zameranie chodníka: banícke, historické, lesnícke

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Čiastočné prepojenie na zelenú turistickú značku.

Rok otvorenia: 2009

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Obecný úrad Rudná, Rudná 69, 048 01 Rožňava

Poznámka: Na trase náučného chodníka sú vybudované altánky s posedením. Niektoré banské diela na trase náučného chodníka sú prístupné iba na vlastnú zodpovednosť! Pri informačnom paneli č. 7 odporúčame absolvovať odbočku ku kostolu sv. Magdalény.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie pre starších žiakov.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Rudná. Obec západne od Rožňavy na rozhraní Rožňavskej kotliny a Veporských vrchov. Pôvodne banícka obec sa prvý krát spomína v roku 1291 pod názvom Rodna. Baníctvo je písomne doložené z roku 1334, keď sa v mieste chotári ťažilo najmä striebro. Rudné žily vychádzajúce na povrch sa ale ťažili už v období staroveku. Okrem striebra sa ťažila až do roku 1975 železná ruda. Bohatú banskú minulosť dokladajú banské štôlne, povrchové bane, haldy a objekty banského závodu. Banský závod bol vybudovaný v polovici 19. storočia. V 19. storočí bola ťažba veľmi intenzívna, čo vyžadovalo dostatok baníkov. Preto vznikajú dve banícke kolónie. V súčasnosti banícka činnosť už neprebíha a objekty banského závodu boli koncom 20. storočia zlikvidované. V obci sa zachovalo niekoľko historických pamiatok, z ktorých je významná drevená zvonica so štvorcovým pôdorysom pravdepodobne z roku 1800. Zo sakrálnych pamiatok sú to Evanjelický kostol zo začiatku 20. storočia a Kostol reformovanej cirkvi z konca 19. storočia.

Turecká (954 m n. m.). Vrch v Revúckej vrchovine, v severnej časti k. ú. obce Rudná budovaný prevažne premenenými horninami – metaryolitovými tufmi a fylitmi. V masíve sa nachádza množstvo rudných žíl, ktoré sa v minulosti intenzívne ťažili. V žilách je významne zastúpený siderit. V minulosti bol masív odlesnený, keďže baníctvo potrebovalo veľké množstvo dreva. Ešte v polovici 20. storočia veľkú časť územia tvorili lúky a pasienky. Väčšina masívu je už v súčasnosti zalesnená. Na vrchole bola v roku 2012 vybudovaná 15 metrov vysoká **rozhľadňa Turek** s panoramatickým výhľadom najmä na Volovské vrchy, Revúcku hornatinu a Slovenský kras.

Rožňava. Mesto na severnom okraji Rožňavskej kotliny pri kontakte Volovských vrchov a Revúckej vrchoviny. Prvá písomná zmienka je z konca 13. storočia. Vznikla ako banícke sídlo. Je pomenovaná podľa mimoriadne výnosnej bane nazývanej Rosnoubana (Rozsnyóbánya, Rosenau). V stredoveku sa tu ťažilo najmä zlato a striebro, neskôr železné rudy. V 16. storočí baníctvo upadlo, a to najmä vplyvom tureckých nájazdov.

Banícke múzeum v Rožňave. Vzniklo začiatkom 20. storočia spojením Mestského múzea a Banskohutníckeho múzea v Rožňave. Pozostáva zo štyroch expozícií a galérie. Banskohutnícka expozícia je inštalovaná v najstaršej stavbe v strednej Európe postavenej pre banícke a hutnícke múzejníctvo a predstavuje históriu gemerského baníctva a hutníctva od praveku po súčasnosť. Expozícia prírody Slovenského krasu a prilahlých oblastí prezentuje prírodné reálie a krásy tohto územia. Historická expozícia je umiestnená v budove niekdajšej Markovej manufaktúry na výrobu kože a prezentuje najkrajšie a najvzácnejšie zbierkové predmety múzea. Andrásyho obrazáreň sídli v Krásnohorskom Podhradí. Galéria Baníckeho múzea v Rožňave poriada výstavy, tvorivé dielne, múzejno-pedagogické hodiny, besedy ap.

Revúcka vrchovina. Pohorie na juhu stredného Slovenska s veľmi členitým pôdorysom i reliéfom ležiace medzi Tuhárom, Poltárom, Rožňavou, Dobšinou, Revúcou, Hnúšťou a Málincom, na severozápade nadväzujúce na Stolické vrchy a krátko i Veporské vrchy a Ostrôžky, na juhovýchode susediace s Juhoslovenskou kotlinou (resp. jej podcelkami Lučenská kotlina a Rimavská kotlina) a Slovenským krasom a na severovýchode s Volovskými vrchmi. Má veľmi pestrý reliéf, čo súvisí s jej tektonickým vývojom a veľmi zložitou geologickou stavbou. Tú predovšetkým na severe tvoria kryštallické horniny, najviac paleozoické ruly, granitoidy a paleovulkanity. V strednej časti sú zastúpené rôzne triasové sedimentárne horniny. V južnej časti sa na neogénnych andezitových tufoch a konglomerátoch vyvinul rozsiahly plochý reliéf (Pokoradzská tabuľa, Blžská tabuľa) s mohutnými kryhovými zosuvmi na jeho okraji na styku s Rimavskou kotlinou. V relatívne menej odolných horninách (napr. neogénnych morských sedimentoch) sú vymodelované brázdy až kotlinky (napr. Lovinobanská brázda, Málinská brázda, Rimavské podolie, Železnícka brázda). Hojný je výskyt nerastných surovín (magnezit, železné rudy, mramor, mastenec a i.) s bohatou ťažobnou históriou (napr. Tuhár, Lovinobaňa, Cinobaňa, Rákoš, Železník, Jelšava, Lubeník, Nižná Slaná, Vyšná Slaná, Dobšiná). Väčšie nadmorské výšky dosahuje v severovýchodnej časti (Železník 814 m, Magura 883 m, Bučina 858 m a Turecká 954 m na severozápad od Rožňavy). Vrchovinou priečne preteká mnoho vodných tokov – Krivánsky potok, Ipeľ, Poltarica, Rimava, Turiec, Muráň, Štítnik a Slaná –, ktorých doliny využívajú dopravné komunikácie. Pôvodne pomerne silno odlesnené územie (lúky a pasienky pri početných nevelkých sídlach aj rozptýleného charakteru) postupne čiastočne zarastá. Prevažne dubové, dubovo-hrabové a bukové lesy majú hospodársky charakter.

Názvy informačných panelov

1. Les a jeho funkcie
2. Lesné dreviny a kry
3. Flóra (Kvetena)

4. Mykoflóra (Huby)
5. Lesná zver
6. Banská lanová dráha
7. Odbočka na Magdalénu
8. Hospodárenie v lesoch
9. Vznik, výchova a obnova lesných porastov
10. Lesná ťažba
11. Ochrana lesa
12. Turecká
13. Poľovníctvo
14. Banské dielo Dárius
15. Pingy a pingovanie
16. Prieskumná kresanica a obydlie baníkov - krámik
17. Baňa 10-tka a lom na zakládku
18. Cigánsky bunker
19. Banský závod Rudná
20. Štôľňa Viliam, banícka kolónia

V areáli Banského závodu Rudná sú umiestnené aj informačné panely k jednotlivým objektom s logom NCH Turecká, ale nie sú číslované

